

א שתה יין ומים וה' שאר משקין אין צריך לברך על המים והמשקין ככ"ר כי ברכת היין דמעתן שלטה פוטרתו אף על פי שאינה מעין ברכתו מדי דהוי אכרעה ראשונה דק"ל יין פוטרי כל מיני משקה משום חשיבותו אף על פי שאינו כולל פרי הגפן ה' ממי בכר' אחרונה ואע"ב דבני תפוחים וענבים אין ברכת הגפן פוטרתן לא ממעין שלם ולא מבכ"ר היינו משום שהם אוכלין ואין יין פוטרת אוכלין מברכה ראשונה ה' ממי שאינו פוטר בכרעה אחרונה אבל משקין הוציל ופוטרי אותה בכרעה ראשונה חכמי חשיבותו ה' שפוטרי אותה בכר' אחרונה אע"פ שאינה כוללת בלשונה : שם"פ ועל סיוען קצ' דשע"ר

ח צריך להר' לברך על כל דבר ברכה המיוחדת לו לאיתו דבר ואין האחרת פוטרי אותה אע"פ שהיא חשובה ממנה כגון במקום שאמר לברך ככ"ר אין ברכת מעין שלם פוטרי אותה אם אינה כוללת בלשונה כמו שאמרנו וכ"ס דבכ"ר אינו פוטר ברכה דמעין שלם שהרי אינה חשובה כמוה וכן במקום שאמר מעין שלם אפי' ברכת המזון עכמה שהיא חשובה ממנה שהיא ברכות ממנה אפי' אינו פוטר אותה וא"ל דככ"ר אינו פוטר אות' דהיא גרוע ממנה :

ט"ז ועל סיוען קצ' דשע"ר שם"פ א' וב'

ועצמ' דמילתא כ"ל ככ"ר ידעת דממנו מדרגות ברכות וזמן החשובה שכולן הוא ברכת המזון שהיא מן התורה והתורה לא חייבת אותה אלא על הלחם דכתיב ארץ אשר לא כמוסכבות תאכל בה לחם ונזמר וכתיב בתריה ואכלת וסכעת וברכת נזמר דמכירה ולפיכך ה' ברכות מן התורה וקרק"ק חז"ל דדוקא לחם שיש בו כמה מעלות משיב' וסועד' ולכ' ופלו' יחיה האדם משום הכי חייבה עליו התורה כב' ברכות אבל כל שאר דברים אין חייב' עליו לברך מה התורה אלא מ"מ אסמכו' רבנן אקראי שאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה כמו שכתבנו פעמים ותקנו לברך על כל מין מין ברכתו ואסמכום אקרא דברוך ה' יום יום שצריך לברך על דבר ודבר מעין ברכתה ואסמכום ג"כ אדכתיב אין לחם ואשכור שמו' קוד' פסו' ארץ אשר לא כמוסכבות תאכל בה לחם דלית' אלא לא כמוסכבות העסק העניין לפי תקנו חז"ל על כל מינין שהם חשובין שפסד' בהן אי' ברכ' מעין ג' דמזון דב' דה' דלדוריתא דכל דלית' דבס' כעין דלדורית' חזקין אלא שבתוך זה ב' מינין עמקן ראו' ג' מדרגות בחטה ושעורה כל זמן שלא נעשו פת אלא משנה קדירה אע"פ שאי' חשוב' כמו הפת שאינם מסעדים הלב כמוהו מ"מ כיון דזיכ' הם חשובים בזו יותר משאר ה' מיני פירות של ה' המינים ותקנו לברך אחריהם ברכה בפני עצמה והוא על המינים ועל הכלכלה כו' ואמר כך בה' מיני פירות כיון שפסד' בהן אי' תקנו להן ברכתו מיוחדת על העץ ועל פרי העץ שהיא כוללת כולל אלא שעל היין אף על פי שהוא מן הגפן שבה' מיני' מתוך חשיבותו קבעו לו ברכה בפני עצמו והוא על הגפן ועל פרי הגפן ואע"ב דיון ותמרים שהם כן ה' מיני פירות אלא דהם זיכ' יותר מה' מיני דגן מ"מ הוציל והדוב אין אוכלין אות' לשם זיכ' אלא כמו אר' פירות לא רנו לתקן עליהם על המינים כו' מה שאין ב' במעשה מיני דגן שהכל אוכלין אות' לזיווג ולשחי' פקח העשב ואח"כ על כל שאר מינין שבעולם שאינ'

השוכין כצאתן מ"מ אסור ליהנות מהם בלא ברכה ידע' משילה ותקנו לברך אחריהם ככ"ר אע"פ שזדאיו קצת היו ככללים ככעין ג' מ"מ לא חשיב' בויתיהו כמו שכתב' בבב' מיני' מכל מה שכתבנו עד הנה ובין שכן כ"ל שינא' לנו מזה טעמ' דמילת' שאמרנו שבין שכל אחת מן הדרכו' היא חשוב' וכולל' את מן האחרת לפיכ' אמרו שלא יצרך המשוב' על דבר הגרוע ממנה דכסס שאסור לקד' בסכמו של מקום לומר ברכה הגרוע על דבר החשוב' חזקו כן אסור ליהנות בשבחו את במקום שאינו צריך לזכ' אף זה מדרך המוסר והיינו הוא דאסמכו אקרא דברוך ה' יום יום תן לו מעין ברכותיו ד"ל מעין ברכותיו ממנו לא פחות ולא יותר ובגון זה אלא גם כן במקום אחר כל האומר הלל גדול בכל יום הרי זה מחזק' כו' ע"כ שהוא ג"כ מזה הטעם כ"ל לפיכך מי שאכל דייסא אע"פ שכתבו' הוא על המינים ועל הכלכלה והוא מעין ברכת המזון אין ברכת המזון פוטר אות' דייסא אף על גב' דזיין אינו פוטר' לכל כמו פת והוי' ברכת המזון שבה יתירה דברכת המזון שחייבה התורה על הפת הוא משום דפת משביע וסועד' וכן אם אכל פירות אפילו מן המינים אין ברכת על המינים פוטר אות' דפיר' לא זיכ' מינה כיון דבני יין אלא שהוא פוטר' וכן בני תמרים אלא שהם זיין' לסיכך אם אומר על היין או על התמרים על המינים כו' ינא ולא עוד אלא אפילו אחר ברכת המזון על אילו הסכים ינא דיון כיון שהוא פוטר' ומשמת הוי' חשוב' כמו פת ואפילו לכתחלה היה מן היין לברך עליו ברכת המזון אלא לפי שאין דרך בני אדם לקבוע עליו לא רנו לתקן עליו כל כו' ברכות וכן תמרים זיכ' יותר מדמים דמשת' המינין לפיכך הם אחר עליהם ברכת המזון ינא שאין זה שבה יתירה צבי תמרים עוד אמרו דאפילו לא אחר אלא ברכת הון כיון על היין כן על התמרים ינא ואף על פי שאין בה אלא מעין הון כלל' ובכרעה המיוחדת להן צריכין מעין ג' מ"מ כיון שעיקר הכרעה היא משום דזיכ' אפילו לא אחר ברכת המזון מוספיק' ודוקא בפס' ומה' באי' הון את הכל שאין צריך לברך אחריה יותר מברכה אחת אבל אם אומר כל נוסח הכרעה עד באי' הון את הכל ולא חתם יתחיל ועל שהנחת לאבותינו ארץ חמה טובה ורחבה כו' ויסיים ברכה דמעין כלשה שמה שאמר נוסח ברכת הון אינה אלא במקום על הגפן ועל פרי הגפן דיון או במקום על העץ ועל פרי העץ דתמרים :

יט לא יכלול אדם על הספק שום תוספות בברכה דמעין שלם אף על פי שאינו מוסף' עם ומלכות בנון שאכל דבר שהוא ספק לו אם מברכין אחר' מעין שלם והוא כרי ואינו יודע אם הוא משכמה המיני' ורוב' לשתות אחריו יין או לאכול מיני דייסא כרי להוסיף בברכה אחרונה על העץ ועל פרי העץ אע"פ שאינו מוסף' לא עם ולא מלכות לא יעשה וטוב יותר לברך ככ"ר וצ"ע ועין לקטן בסוף סי' פסוק :

דין טעות וספק בברכת היין וכו' ג' סעיפים :

רט